



НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ДИРЕКЦИЯ “АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ”
ОТДЕЛ “АНАЛИЗ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА”

**АНАЛИЗ НА ПАРИЧНИТЕ
ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА
БЕЗРАБОТИЦА ЗА ПЕРИОДА
2010-2015 г.**

София

2016 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	2
2. Общи условия и преглед на законодателството свързани с изплащането на паричните обезщетения за безработица за периода 2010-2015 г.	2
2.1. Условия за отпускане на обезщетение за безработица, размер и период на получаване към 31.12.2015 г.	2
2.2. Промени в условията за придобиване право на обезщетение за безработица, размер и продължителност на получаване за периода 2010-2015 г.	3
3. Равнище на безработица за периода 2010-2015 г.....	5
4. Основни показатели и динамика на обезщетенията за безработица за периода 2010-2015 г.....	7
5. Структура на безработните лица, получаващи обезщетение за безработица.....	11
5.1. Разпределение на безработните лица по пол.....	11
5.2. Разпределение на безработните лица по възраст	12
5.3. Разпределение на безработните лица по степен на образование.....	13
5.4. Разпределение на безработните лица по продължителност на осигурителния стаж	15
6. Резюме.....	16

1. Въведение

Безработицата, като обективно възникнало обществено състояние на икономически активни лица в трудоспособна възраст, е включена като осигурен социален риск в трудовото и осигурителното право, при настъпването на който работоспособно лице остава без работа поради прекратяване на трудовото или друго правоотношение, свързано с трудова дейност, по което е предвидено задължение за осигуряване за безработица. Сбъдването на социалния риск "безработица" се свързва с възникване на неблагоприятни последици за едно осигурено лице, породени от прекратяване на трудовата му дейност и по тази причина – излизане от кръга на осигурените лица. Тези последици се изразяват в оставане без трудови доходи, влошаване на социалния статус и възникване на материални затруднения за семейството.

Обезщетението за безработица представлява периодично парично плащане от държавното обществено осигуряване. То замества липсата на трудови доходи от упражнявана трудова дейност при прекратяване на правоотношението, предполагащо задължително осигуряване. Обезщетението компенсира частично загубата на възнаграждение вследствие оставането без работа. За придобиване право на парично обезщетение за безработица е поставено изискване за минимален срок на задължително социално осигуряване за всички осигурителни случаи социалноосигурителни рискове, включително безработица.

Обезщетенията при безработица подпомагат търсенето на работа и осигуряват икономическа сигурност в периоди на безработица и предотвратяват изпадането в бедност. Действията за подпомагане на безработните лица трябва да включват изискването за активно търсене на работа и участие в активна подкрепа, съчетано с адекватни обезщетения за безработица. Продължителността на периода на изплащане на обезщетенията следва да осигурява достатъчно време за търсене на работа, като същевременно се запазват стимулите за бързо завръщане към заетост.

2. Общи условия и преглед на законодателството, свързани с изплащането на паричните обезщетения за безработица за периода 2010-2015 г.

Националният осигурителен институт е компетентната институция, която изплаща паричните обезщетения за безработица по Кодекс за социално осигуряване (КСО) и паричните обезщетения за безработица по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ).

Правната уредба на безработицата като осигурен социален риск се съдържа в редица нормативни актове: Закон за насърчаване на заетостта (ЗНЗ), Правилник за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта (ППЗНЗ), КСО (чл. 54а–54и) и Наредба за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица (НОИПОБ).

Осигуряването във фонд "Безработица" е задължително за лицата, осигурени за всички социални рискове, с размер на осигурителната вноска, определен в КСО, който за целия период обект на настоящия анализ е в размер на 1,0%.

2.1. Условия за отпускане на обезщетение за безработица, размер и период на получаване към 31.12.2015 г.

◆ Право на парично обезщетение имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" най-малко *9 месеца през последните 15 месеца* преди прекратяване на осигуряването. За получаване на обезщетението безработните трябва да отговарят кумулативно на следните изисквания:

- да са регистрирани като безработни в Агенцията по заетостта;
- да не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или пенсия за ранно

пенсиониране в Република България, или пенсия за старост в друга държава;

- да не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по този кодекс, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда или законодателството на друга държава.

◆ Дневното парично обезщетение за безработица е *в размер 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход*, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд “Безработица” за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния дневен размер на обезщетението за безработица.

◆ *Месечният размер* на паричното обезщетение за безработица се определя, като полученият дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца, за който се отнася.

◆ *Минималният дневен размер* на обезщетението за безработица се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

◆ Паричното обезщетение за безработица се изплаща от датата на последното прекратяване на осигуряването, ако са изпълнени следните условия:

- заявлението да е подадено в тримесечен срок от тази дата;
- лицето се е регистрирало като безработно в Агенцията по заетостта в срок до 7 работни дни от тази дата.

◆ Паричните обезщетения за безработица се изплащат ежемесечно през месеца, следващ този, за който се дължат, за определен период в зависимост от *продължителността на осигурителния стаж*, както следва:

Таблица № 1 : Изискуем осигурителен стаж и период на изплащане на обезщетение за безработица

<i>Осигурителен стаж (години)</i>	<i>Период за изплащане на обезщетението (месеци)</i>
<i>до 3</i>	4
<i>3 до 5</i>	6
<i>5 до 10</i>	8
<i>10 до 15</i>	9
<i>15 до 20</i>	10
<i>20 до 25</i>	11
<i>над 25</i>	12

2.2. Промени в условията за придобиване право на обезщетение за безработица, размер и продължителност на получаване за периода 2010-2015 г.

От 01.01.2010 г.:

◆ Осигурителни вноски за фонд „Безработица” се дължат и върху неначислените възнаграждения и лицата се считат за осигурени дори за месеците, през които не са им изплатени трудовите възнаграждения;

◆ С новосъздадената ал. 3 на чл. 54ж, беше определен нов ред за изплащане на ПОБ на безработните лица по банков път, на *декларирана от тях банкова сметка*. Това се отнася за лицата, чиито правоотношения са прекратени след 31.12.2008 г.;

◆ С променения текст на *чл. 54и*, отпада изискването дълготрайно безработните лица да имат регистрация в съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта. Целта на тази промяна е да се даде възможност на лицата, поддържайки регистрацията си като безработни *по настоящ или по постоянен адрес*, да могат да избират на кой от двата адреса да подадат документите си за отпускане и изплащане на паричното обезщетение за дълготрайна безработица.

◆ Определя се за 2010 г. дневен минимален размер на обезщетението за безработица 6 лв.

Месечният размер на паричното обезщетение за безработица се определя, като полученият дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца, за който се отнася.

◆ Със Закона за изменение на закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2010 г. максималният размер на паричното обезщетение за безработица бе премахнат считано от 01.07.2010 г. Не бяха, направени обаче, съответните промени в КСО, което на практика означаваше, че отменянето на максималния размер на обезщетението за безработица има действие само за 2010 г., каквото е действието на ЗБДОО за 2010 г. Такъв изричен текст се съдържа в изменената разпоредба на § 8, ал.4 от ЗБДОО за 2010 г. – „За периода от 1 юли до 31 декември 2010 г. не се определя максимален размер на обезщетенията за безработица”. Със Закона за изменение и допълнение на КСО (ДВ, бр.100 от 21.12.2010 г.) бяха коригирани текстовете в чл.54б от КСО, чрез които отпадането на максималния размер на паричното обезщетение за безработица остава в сила и след 31.12.2010 г. и се фиксира безсрочно.

От 01.01.2011 г.:

◆ Удължи се от 9 на 18 месеца осигурителния период, от който се изчислява размера на паричното обезщетение за безработица (ПОБ);

◆ Променя се срока за регистрация на безработното лице в съответната Дирекция „Бюро по труда”. При досегашния режим, както срока за регистрация на безработния в Агенцията по заетостта, така и срока за подаване на заявление за парично обезщетение в НОИ бе три месеца от прекратяване на осигуряването. Съгласно измененията в чл.54а от Кодекса за социално осигуряване, срокът за регистрация в АЗ (Д „БТ”) се фиксира на седем работни дни, а срокът за подаване на заявление до НОИ се запазва в досегашния тримесечен размер. Спазването на срока за регистрация в АЗ е обвързано с началната дата, от която се начислява паричното обезщетение за безработица. При спазване на срока, паричното обезщетение се начислява от датата на прекратяване на осигуряването, а в случай, че седемдневния срок не бъде спазен по неважители причини, паричното обезщетение ще се изплаща за предвидения в закона срок, намален със закъснението;

◆ Извършиха се промени в чл. 54г, относно обстоятелствата, при които се спира изплащането на паричните обезщетения за безработица и задължението за деклариране на тези обстоятелства:

- в ал. 1 се допълни, че изплащането на паричното обезщетение за безработица се спира и за периода, през който лицето *получава обезщетение за оставане без работа* на основание чл. 222, ал. 1 от Кодекса на труда, чл. 106, ал. 2 и чл. 107, ал. 3 от Закона за държавния служител и чл. 58, ал. 3 от Закона за висшето образование;
- въвежда се срок от седем работни дни, в който безработното лице следва да декларира пред съответното ТД на НОИ настъпването на посочените основания за спиране или възобновяване изплащането на обезщетение за безработица;

◆ Беше *отменен чл. 54и*, който регламентираше отпускането на *парични обезщетения за дълготрайна безработица*. Отпуснатите с начална дата до 31.12.2010 г. парични обезщетения за дълготрайна безработица по отменения чл. 54и продължиха да се изплащат до изтичане на срока им.

◆ Със Закона за бюджета за държавното обществено осигуряване за 2011 г. е определен минимален дневен размер на паричното обезщетение за безработица от 7,20 лева.

От 01.01.2012 г.:

◆ Промени се едно от условията за право на обезщетение за безработица, а именно лицата *да не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст* или *за ранно пенсиониране в Република България, или пенсия за старост в друга държава*. Ако те придобият такава пенсия, обезщетението се прекратява. До промяната изискването беше да не е отпусната пенсия;

◆ Увеличи се от 18 на 24 месеца *периодът, от който се изчисляват паричните обезщетения*. Ако през този период лицето не е работило или не е подлежало на осигуряване, се

взема в предвид минималната работна заплата за страната.

От 01.01.2013 г.:

◆ Допуска се признаването на *уважителни причини* при закъснение на регистрацията в АЗ и е уточнено кои са тези случаи, които не водят до отпускане на обезщетението за безработица от по-късна дата;

◆ С допълнението на чл. 54е, ал. 3 от КСО се регламентира *възстановяването на НОИ* на паричните обезщетения за безработица от лицата, за времето през което са получили парично обезщетение за оставане без работа, определено съгласно нормативен акт.

От 01.01.2014 г.:

◆ С промяна на чл. 4, ал. 1, т. 7 в КСО, *управителите на клонове на търговски дружества и на еднолични търговци* бяха допълнени към кръга на осигурените за безработица лица. Те подлежат на осигуряване за всички осигурени социални рискове и имат право на обезщетение за безработица;

◆ Към заявлението за отпускане на обезщетение за безработица, което се подава в ТП на НОИ по постоянния или настоящ адрес на лицето, от 01.01.2014 г. вече *не се прилага документ за регистрация* в АЗ, тъй като тези данни постъпват служебно в Националния осигурителен институт;

◆ За придобиване право на парично обезщетение започна да се *зачита и времето на отпускане при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст*.

От 01.01.2015 г.:

◆ Съгласно новата редакция на чл. 54г, ал. 1 от КСО, изплащането на паричното обезщетение за безработица се спира за периода, през който лицето получава обезщетение за временна неработоспособност или обезщетение за оставане без работа на основание нормативен акт.

◆ Промяната в текста на чл. 54д, ал. 3 уеднакви сроковете за деклариране от безработните лица на обстоятелствата, които водят до спиране и прекратяване изплащането на парични обезщетения за безработица – *7 работни дни*.

◆ В текста на чл. 54е, ал. 3 е добавено ново основание за възстановяване на добросъвестно получено ПОБ – отпуснатата пенсия за старост в друга държава.

◆ С отмяната на ал. 5 на чл. 54е отпадна обвързването на правото на лицето на обезщетение с наличието на установено задължение.

◆ Задължението Агенцията по заетостта да уведомява ежесечно Националния осигурителен институт за прекратяване на регистрацията на лица, получаващи обезщетение за безработица, отпадна, тъй като е налице *ежесдневен електронен обмен* на информация между АЗ и НОИ и поддържане на Регистър на безработните лица в института.

◆ С прецизиране текста на чл. 54а, ал. 1, т. 3 и на чл. 54д, ал. 1, т. 1 от КСО (в сила от 01.07.2015 г.) се регламентира преценката на правото и прекратяване изплащането на ПОБ да се свързват с упражняването на дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване, както по КСО, така и по законодателството на друга държава.

3. Равнище на безработица за периода 2010-2015 г.

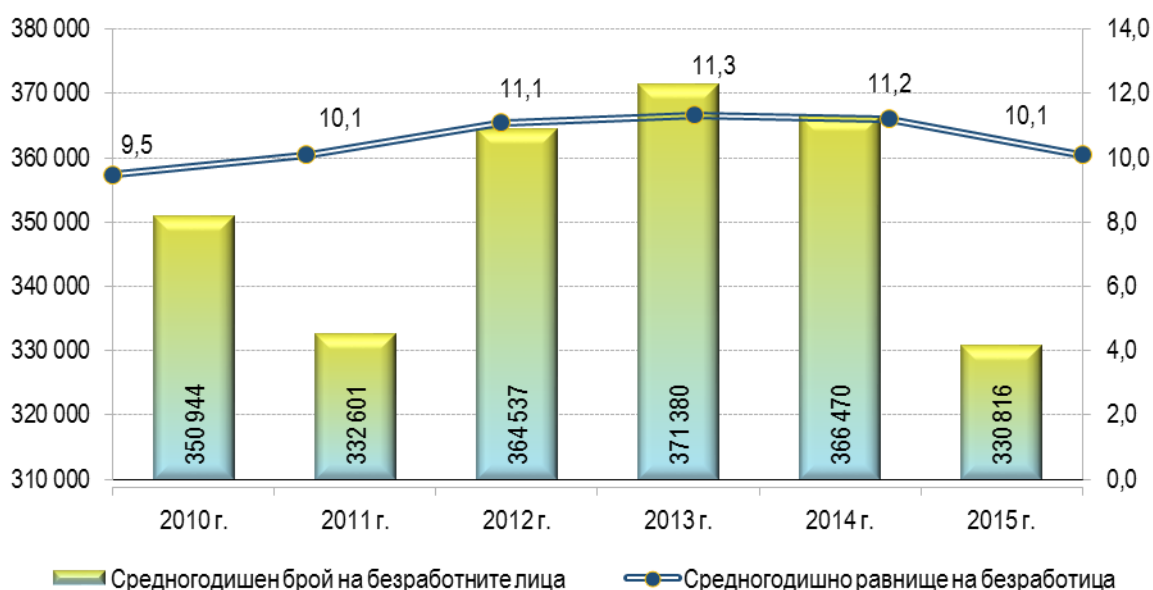
Въздействието на глобалната финансова и икономическа криза, която в България започна да се проявява през последното тримесечие на 2008 г., през 2009 г. и 2010 г. влоши стопанската конюнктура в страната, доведе до свиване на пазарите, намаляване обема на работа в някои икономически дейности и промени съществено ситуацията на пазара на труда, като предизвика нарастване на безработицата през 2009 г. и 2010 г. Неблагоприятната икономическа среда през 2010 г. доведе до необходимост от оптимизиране на разходите, провеждане на структурни промени във фирмите и намаляване на техния персонал.

Всички тези фактори предизвикаха последващо нарастване на безработицата в страната за

периода 2010-2013 г. Тази тенденция е прекъсната през 2014 г., когато административната статистика на Агенцията по заетостта отчита намаление на равнището на безработицата с 0,1 процентни пункта спрямо 2013 г. Бавното икономическо възстановяване на България продължи и през 2015 г., като отчетеното намаление на равнището на безработица е с 1,1 п.п. спрямо предходната година.

По данни на АЗ през 2010 г. регистрираните безработни в бюрата по труда нарастват значително и средногодишният им брой е 350 944 души. Спрямо предходната година се отчита покачване с 69 964 броя на безработните лица, или с 24,9%. В края на 2010 г. безработните са 342 419, като нарастват спрямо началото на годината с 24 468 души, или с 6,7%. Средногодишното равнище на безработица през 2010 г. е 9,5%. В сравнение с 2009 г. увеличението е от 1,9 процентни пункта.

Средномесечният брой на безработните, регистрирани в бюрата по труда в страната през 2011 г., е 332 601. Те са с 18 344 безработни, или с 5,2% по-малко спрямо 2010 г. Масовите съкращения намаляват с около 25% в сравнение с 2010 г. и 3,3 пъти в сравнение с 2009 г. Основният поток от безработни лица през годината в бюрата по труда се формира предимно от периодично освобождавани лица от малки и средни фирми, без процедура за масови уволнения. През 2011 г. равнището на регистрираната безработица плавно намалява от 11,0% през месеците януари и февруари до 9,4% през септември. През следващите месеци безработицата се покачва обичайно, достигайки 10,4% през декември 2011 г. Равнището на регистрирана безработица в страната средно за годината е 10,1%. През 2012 г. средногодишното равнище на безработица се покачва с 1,6 п.п. спрямо 2011 г. и достига 11,1%. Потокът от регистрирани безработни отчасти се компенсира чрез активно трудово посредничество за насочване максимално бързо на възможно по-голям брой останали без работа към заетост на първичния пазар, с мащабната реализация на схемите по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” и чрез включване в субсидирани програми и мерки за заетост.



Фигура № 1 : Средно месечен брой на безработните лица и средно месечно равнище на безработица за периода 2010 – 2015 г. по данни от административната статистика на АЗ

През 2013 г. средногодишният брой на регистрираните безработни лица е 371 380. Въпреки продължаващата стагнация на пазара на труда, негативните тенденции сериозно са забавили ход, показват статистическите данни на Агенцията по заетостта. Увеличаването броя на регистрираните безработни е с 6 843 лица, или с 1,9% спрямо 2012 г. Година по-рано ръстът е бил с 31 936 лица (9,6%). През 2013 г., независимо от продължаващата тенденция на нарастване на безработицата, се наблюдава сравнително стабилизиране на пазара на труда. Отчетен е, както най-ниският ръст на

безработицата от началото на кризата, така и най-високото средногодишно равнище на безработицата – 11,3%.

През 2014 г. се прекъсва петгодишната трайна негативна тенденция на нарастване на средногодишния брой на безработните и броят им започва да намалява. В резултат на реализацията на активната политика по заетостта и провежданите целенасочени и адекватни действия регистрираните безработни лица намаляват с 1,3% (с 4 910 души по-малко), спрямо предходната година. Средногодишното равнище на безработицата отбелязва минимално намаление с 0,1 процентни пункта и достига стойност 11,2%. Безработицата остава висока за някои рискови групи (като продължително безработни, безработните над 50-годишна възраст и безработните лица с увреждания).

Благоприятната динамика на пазара на труда продължи и през 2015 г., като наред с възстановяването на заетостта в повечето сектори на икономиката се наблюдава и съществено понижение на безработицата в страната. Административните данни на Агенцията по заетостта потвърждават низходящата тенденция при безработицата, чието средно равнище за 2015 г. е 10,1% и намалява с 1,1 п.п. спрямо 2014 г. Средномесечният брой на безработните, регистрирани в бюрата по труда в страната, е 330 816 лица и в сравнение с предходната година са с 35 654 лица по-малко. Безработните в края на годината са с малко над 35 хиляди по-малко, отколкото през януари. Отчетеното намаление на нивото на безработица се свързва и с подобрение при структурните показатели на пазара на труда, в т.ч. коефициент на дългосрочна безработица и коефициент на младежка безработица. Провежданата активна политика, насочена приоритетно към устройването на работа на максимален брой безработни на първичния пазар, заедно с намалението на новорегистрираните безработни лица, показват затихване на процесите на освобождаване на заетост и повишено търсене на труд в реалния сектор на икономиката.

Средномесечният брой на безработните, получаващи обезщетения намалява значително – с 10 614 лица (от 100 806 лица през 2014 г. на 90 192 лица през 2015 г.). Делът им от общия брой на регистрираните безработни лица се запазва спрямо предходната година и е 27,3%.

Трайната, многократно възникваща, както и дългосрочната безработица, по-специално сред младите и нискоквалифицираните хора, създава необходимост от подходяща и целенасочена подкрепа за (повторно) постъпване на работа, както и мерки за развитие на умения и квалификации и натрупване на трудов стаж с цел да се направи възможно наемането на нови работни места.

3. Основни показатели и динамика на обезщетенията за безработица за периода 2010-2015 г.

Националният осигурителен институт, като изпълнител на държавната политика в областта на социалното осигуряване, включително и за социалния риск безработица, поддържа набор от базови показатели по отношение на паричните обезщетения за безработица. Настоящия анализ включва основната част от наблюдаваните показатели относно обезщетенията за безработица, като обхваща шест годишен период от 2010 г. до годината с последните налични данни на годишна база - 2015 г.

Нивото на *разходите за обезщетения за безработни* е в зависимост от броя на безработните лица с право на обезщетение, от законодателните промени през изследвания период, както и от средно месечните размери на изплатените парични обезщетения, които са изчислени на база осигурителния доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд “Безработица”.

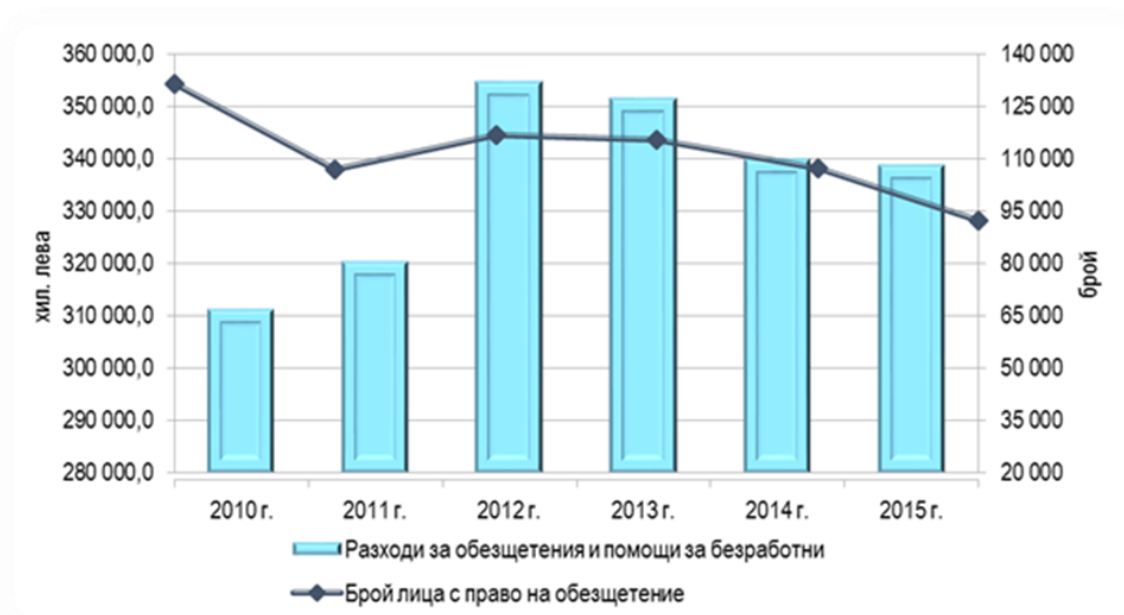
Изплатената сума за парични обезщетения за безработица от 311 361,2 хил. лв. през 2010 г. нараства на 338 982,7 хил. лв. през 2015 г., или с 8,9 на сто. Условно този 6-годишен период може да се раздели на два подпериода, които следват тенденцията, установена при равнището на безработица. От 2010 до 2012 г. разходите за изплащане на обезщетения на безработните се увеличават, като общо за този период ръстът е в размер на 43 524,0 хил. лв., или 14 на сто. През следващите три години нивото на разходите се характеризира с лек спад от 4,5%, или с 15 902,5

хил. лв. От 354 885,2 хил. лв. през 2012 г., което е и най-високата изплатена сума за парични обезщетения за безработица от анализирания период, разходите намаляват с 0,9% през 2013 г., или с 3 157,4 хил. лв. През 2014 г. понижението на разходите е с 3,3% (11 551,4 хил. лв.) по-малко спрямо 2013 г., докато през 2015 г. е с 0,4% (1 193,7 хил. лв.) по-малко спрямо предходната година.

Таблица № 2 : Брой лица с право на обезщетения за безработица, разходи и средномесечно парично обезщетение (2010 – 2015 г.)

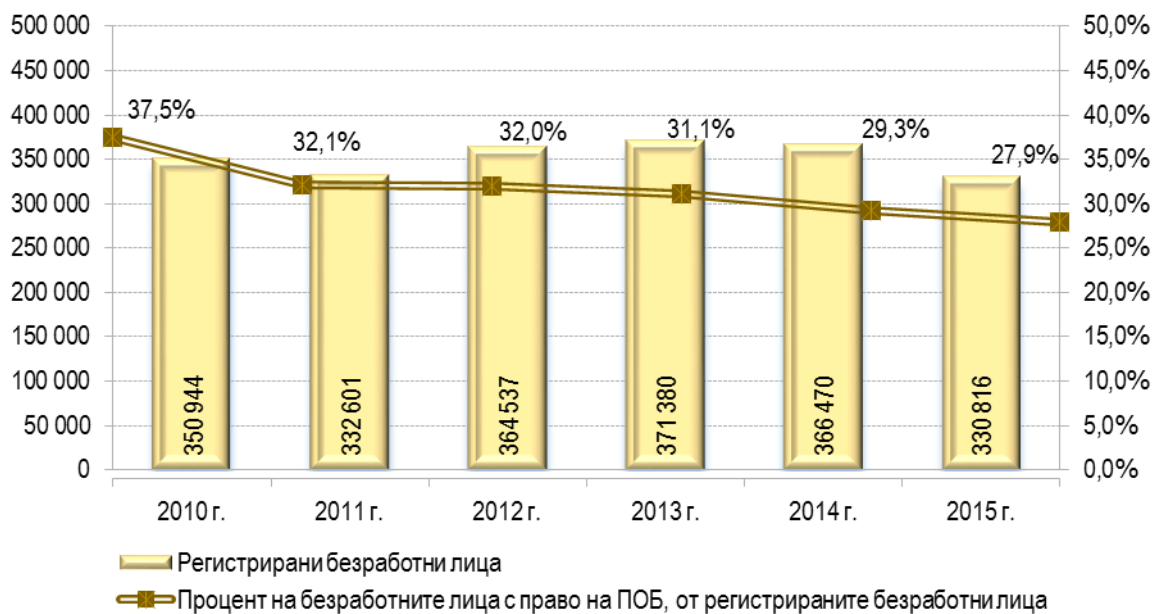
Година	Брой лица с право на ПОБ	Разходи за обезщетения и пом. за безработни (хил. лв.)	Средно месечно парично обезщетение (лв.)
2010 г.	131 500	311 361,2	197,31
2011 г.	106 698	320 445,8	250,27
2012 г.	116 804	354 885,2	253,19
2013 г.	115 327	351 727,8	254,15
2014 г.	107 312	340 176,4	264,16
2015 г.	92 249	338 982,7	306,22

Броят на безработните лица с право на парично обезщетение за безработица е със съществено влияние върху разходите, но тяхната динамика не следва динамиката на изплатените суми. В периода 2010-2015 г. се наблюдава колеблива тенденция на намаление на броя на безработните с изплатени парични обезщетения за безработица.



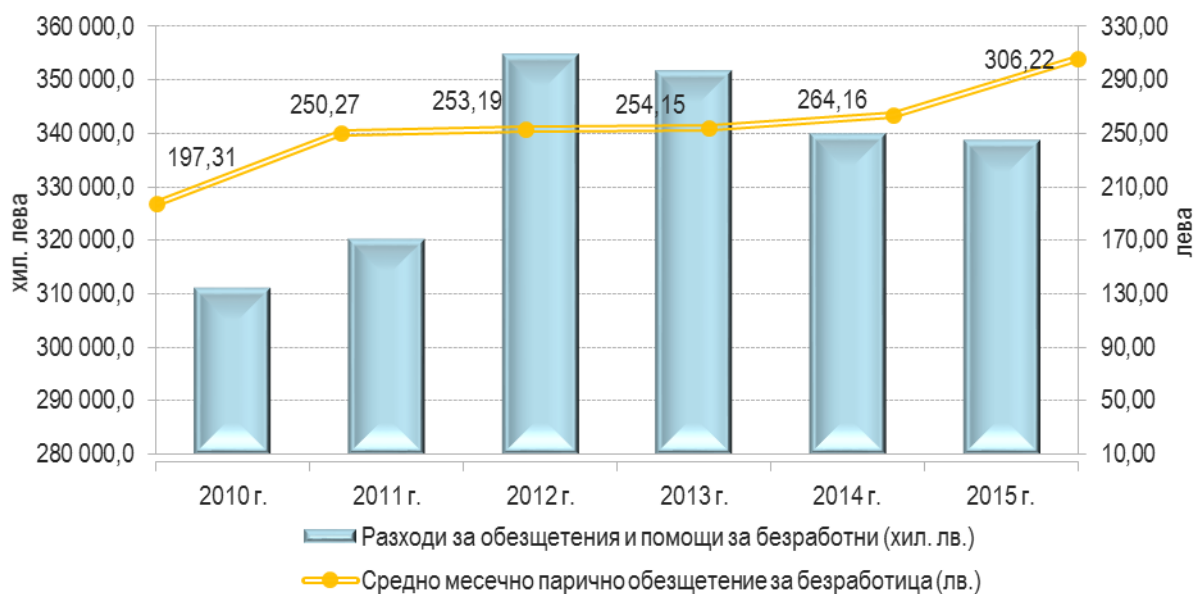
Фигура № 2 : Динамика на разходите за обезщетения за безработни и броя на лицата с право на обезщетение за периода 2010 – 2015 г.

От разглеждания период, 2010 г. е годината с най-висок брой безработни лица, на които е изплащано обезщетение от ДОО - 131 500 души, или 37,5% от общия брой регистрирани безработни лица. Периодът 2011-2013 г. се характеризира със задържане броя на безработните лица с право на ПОБ на ниво около 115 хил. души. През 2014 г. числеността им намалява на 107 312, като спадът спрямо предходната година е с 6,9% (8 015 души). През 2015 г. е отчетен най-ниският средногодишен брой безработни лица с изплатено обезщетение - 92 249 хил. души, което представлява 27,9% от общия брой регистрирани безработни лица и спад с 14,04% спрямо 2014 г.



Фигура № 3 : Процент на безработните лица с право на ПОБ, от регистрираните безработни лица за периода 2010 – 2015 г.

С най-съществено влияние върху разходите за ПОБ е размера на *средномесечното парично обезщетение за безработица*. За целия 6 годишен период средномесечният размер на ПОБ бележи нарастване над 1,6 пъти - от 197,31 лв. през 2010 г. на 306,22 лв. през 2015 г.



Фигура № 4 : Динамика на разходите за обезщетения за безработни и размера на средно месечното обезщетение за безработица за периода 2010 – 2015 г.

Законодателните промени свързани с определянето на размера паричните обезщетения за безработица през разглеждания период бяха в посока на удължаване на периода, от който се изчислява размера на обезщетението и запазване на нормативите за дневен минимален и максимален размер на ПОБ.

По-съществено нарастване на средномесечния размер на обезщетението за безработица се отчита през 2011 г., с 26,8% по-високо в сравнение с 2010 г. Увеличението се дължи както на

нарастването на среднодневния осигурителен доход, така и на законовите промени от 1 юли 2010 г., когато отпадна ограничението за дневен максимален размер и установяването му на 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа. Тази мярка засегна около 29% от безработните лица, за които отпадна тавана на обезщетението. Съответно промяната се отрази в увеличение на разходите за обезщетения за безработица с 45,3 млн. лв. През 2012 г. темповете на нарастване се забавят и средномесечният размер на ПОБ е 253,19 лв., или с 1,1 на сто повече, като това ниво бележи леко повишение и през следващите две години (254,15 лв. за 2013 г. и 264,16 за 2014 г.).

През 2015 г. се отчита по-забележим ръст на средния размер на паричното обезщетение за безработица (306,22 лв.), който е с 15,9% по-висок спрямо предходната 2014 г. За нарастването от 42,06 лв. за една година влияние оказва двукратното нарастване на минималната работна заплата, ръста на минималните осигурителни прагове (с 4,4 на сто) и нарастването на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица (с 8,3 на сто), тъй като тези фактори оказват положително влияние върху осигурителният доход от който се изчислява обезщетението. Причина за по-високия изплатен среден размер на ПОБ през последната година от анализирания период има и повишеният брой лица с висок размер на обезщетението (над 900 лв.). Техният дял през 2015 г. е 4,9%, при 3,3% през 2014 г. и 2,2% през 2013 г. Тавана на обезщетението - от 1200 лв. до 1560 лв., през 2015 г. получават 2 264 безработни. С увеличаването на максималния осигурителен доход от тази година с 200 лв. на 2 600 лв. се увеличи и максималният размер на обезщетението за безработица, което е 60 на сто от осигурителния доход. Миналата година съответно таванът на обезщетението при 2 400 лв. осигурителен доход беше 1 440 лв. През 2014 г. 748 души са получили обезщетение в размер от 1 100 до 1320 лв.

Нарастващото влияние върху разходите за изплащане на парични обезщетения за безработица има и увеличаващият се брой обезщетения за безработица по европейски регламенти. През 2015 г. са изплатени 2 015 броя обезщетения, със среден размер 1 220 лв.

Осигурените лица във фонд "Безработица" плавно нарастват от 2 288 652 в началото на периода до 2 462 520 души в края, което е 7,6% ръст на осигурените за безработица лица. Тенденцията при броя на осигурените лица е на плавно покачване в следствие стабилизирането на пазара на труда. За разглеждания период най-ниският им брой е през 2010 г., тъй като поради пониското търсене на работна сила и ограниченото предлагане на нови работни места възможностите за включване в пазара на труда бяха ограничени. През следващите три години икономическата и финансова криза, която предизвика масови съкращения, особено в икономически дейности, където бяха заети нискоквалифицирани работници, за периода 2010-2013 г. постепенно започна да намалява негативното си влияние върху броя на заетите. Пазарът на труда се възстановява в последните две години и безработицата намалява, което се отразява положително върху броя на заетите, респективно и върху броя на осигурените лица.

Таблица № 3 : Брой осигурени лица за безработица и брой безработни лица за периода 2010-2015 г.

<i>Година</i>	<i>Осигурени лица във фонд „Безработица“</i>	<i>Регистрирани безработни лица*</i>	<i>Регистрирани безработни лица с право на ПОБ</i>	<i>Новорегистрирани безработни лица с право на ПОБ, средно за съответната година</i>	<i>Среден брой лица с прекратено обезщетение</i>
<i>2010 г.</i>	2 288 652	350 944	136 755	17 600	21 303
<i>2011 г.</i>	2 311 558	332 601	106 580	15 784	17 373
<i>2012 г.</i>	2 299 972	364 537	117 688	17 572	18 139
<i>2013 г.</i>	2 322 316	371 380	116 525	18 269	18 333
<i>2014 г.</i>	2 323 892	366 470	100 806	14 293	18 187
<i>2015 г.</i>	2 462 520	330 816	90 192	14 158	15 144

**Източник на данните за регистрираните безработни лица е Агенцията по заетостта.*

Средномесечният брой на *новорегистрираните безработни лица с право на ПОБ* за всяка една от разглежданите години следва динамиката на общия брой регистрирани безработни лица. От 17 600 новорегистрирани безработни лица през 2010 г. броят им намалява с 19,6% през 2015 г., или с 3 442 лица. През 2013 г. е отчетен най-високият средномесечен брой – 18 269 новорегистрирани безработни. През следващите две години плавното възстановяване на българската икономика се отрази и върху бавно подобрене на пазара на труда, в следствие на което броят на новорегистрираните безработни с право на обезщетение осезаемо намалява. За 2014 г. спадът спрямо предходната година е с 21,8% (3 976 души). През 2015 г. новорегистрираните безработни с право на ПОБ са 14 158 лица. В сравнение с 2014 г., когато са били 14 293 лица, те с 0,9% по-малко.

5. Структура на безработните лица, получаващи обезщетение за безработица

Възрастта, полът и степента на завършено образование на безработните лица са от съществено значение за реализацията им на пазара на труда. За целите на настоящия анализ са представени данни за разпределението на безработните получаващи парично обезщетение за безработица от ДОО въз основа на тези показатели, както и за разпределението им по продължителност на осигурителния стаж.

5.1. Разпределение на безработните лица по пол

В структурата на безработицата по пол се запазва една и съща тенденция, независимо от промяната в абсолютния брой на регистрираните лица – всяка година безработните жени са повече от безработните мъже. Относителният дял на безработните жени от общия брой на регистрираните безработни лица през 2010 г. е 54,6%. От лицата с право на парични обезщетения за безработица 71 547 са жени и 65 208 мъже. Или от получаващите парични обезщетения за безработица 52,3% са жени и 47,7% мъже. През 2011 г. относителният дял на безработните жени (54,7%) се запазва на нивото от 2010 г., като средногодишният им брой е с 9 780 лица по-малко. От регистрираните безработни лица с право на парични обезщетения за безработица жените са 57 081 (53,6%), а мъжете – 49 499 (46,4%). За 2012 г. тенденцията се запазва, но увеличението при безработните жени е само с 1% спрямо предходната година. Относителният дял на безработните жени през 2012 г. е 54,6%, а на мъжете – 45,4% от всички безработни лица. От регистрираните безработни лица с право на парични обезщетения за безработица жените са 63 468 (53,9%), а мъжете – 54 220 (46,1%).

През 2013 г. относителният дял на безработните жени е 54,1%, на мъжете – 45,9%, а на получаващите парични обезщетения за безработица съответно 53,5% жени и 46,5% мъже. Стойностите и разпределението на регистрираните безработни по пол през 2014 г. показва леко покачване на показателите за жените спрямо нивата от предходната година. Делът на безработните жени се нараства на 54,4%, а на получаващите парични обезщетения – на 55,1%.

Данните за 2015 г. отчитат по-висок относителен дял на регистрираните жени с право на ПОБ с 1,3 п.п. спрямо нивото от предходната година, като е достигнал 56,4%. Или от получаващите парични обезщетения за безработица 50 863 са жени и 39 329 мъже. Относителният дял на безработни жени от регистрираните безработни лица също се е повишил, като спрямо 2014 г. е нараснал с 0,9 п.п. (55,3%).

За периода 2010-2015 г. делът на жените в общата съвкупност на безработните се увеличава с 0,7 п.п. - от 54,6% през 2010 г. до 55,3% през 2015 г., докато делът на регистрираните жени с право на ПОБ се увеличава с 4,1 п.п. – от 52,3% през 2010 г. до 56,4% през 2015 г.

Посочените данни показват, че делът на жените е перманентно преобладаващ в структурата на регистрираните безработни лица в бюрата по труда по пол. Административната статистика на АЗ показва, че вероятността от безработица сред жените в предпензионна възраст е по-голяма, като при тях продължителността на поддържаната регистрация в бюрото по труда е над една година.

Жените са по-слабо представени в заетостта и по-често наемани в сферата на почасовия

труд и в нископлатените сектори. Оказването на подкрепа за тяхното участие на пазара на труда е от основно значение, в контекста на застаряването на работната ръка.

Таблица № 4 : Брой на регистрираните безработни лица с право на обезщетение по пол и възраст за периода 2010 – 2015 г.

Показатели	Регистрирани безработни лица с право на парично обезщетение за безработица (ПОБ)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Брой лица	136 755	106 580	117 688	116 525	100 806	90 192
в т. ч.:						
По пол						
Мъже	65 208	49 499	54 220	54 196	45 236	39 329
Жени	71 547	57 081	63 468	62 329	55 570	50 863
По възраст						
до 24 г.	6 350	4 765	7 109	7 099	5 361	3 540
от 25 до 29 г.	11 559	10 083	11 693	11 922	10 141	8 897
от 30 до 34 г.	14 111	11 987	13 152	13 071	11 343	10 593
от 35 до 39 г.	15 314	12 735	13 887	13 956	12 079	11 322
от 40 до 44 г.	16 193	12 766	14 236	13 768	11 843	11 241
от 45 до 49 г.	18 848	13 440	14 840	13 978	12 260	11 275
от 50 до 54 г.	21 945	15 889	17 830	17 343	14 734	12 732
над 55 г.	32 435	24 915	24 941	25 388	23 045	20 592

**Източник на данните за регистрираните безработни лица е Агенцията по заетостта.*

Фактори като възрастта, професията, специалността, квалификацията и образованието оказват съществено влияние върху броя на безработните лица от двата пола.

5.2. Разпределение на безработните лица по възраст

Застаряването на населението през последните 25 години в България оказва пряко и съществено влияние върху *възрастовата структура на безработните лица*, при което се запазва и задълбочава трайната тенденция възрастовите групи над 50 г. да са най-многобройни по численост и с най-високи дялове. В структурата на безработните лица с право на обезщетение по възраст през анализирания период най-многобройна е групата на лицата над 55 години, следвани от възрастовата група от 50 до 54 години.

През 2010 г. средногодишният брой на безработните с право на ПОБ се покачва във всички възрастови групи. Темповете на нарастване при младите безработни с право на ПОБ до 24 години се забавят и увеличението спрямо предходната година е с 9,2%. Регистрираните безработни лица на възраст до 24 години са 8,6% от всички безработни, докато регистрираните безработни с право на обезщетение в тази възрастова група са само 4,6% от всички безработни, имащи право на обезщетение. При безработните над 55 годишна възраст увеличението спрямо 2009 г. е с 3 332 души, или с 11,4%, но техният дял в структурата на лицата с право на обезщетение е 23,7%. През следващата година от анализирания период се отчита намаление в броя на лицата с право на ПОБ във всички възрастови групи. Най-висок относителен дял отново заемат над 55 годишните – 23,4%, но броят им намалява със 7 520 души спрямо 2010 г. Следващата по-големина група са на възраст от 50 до 54 г. включително и те са 15 889 бр. (14,9%), следвани от групата на безработните от 45 до 49 г., които са 13 440 бр., (12,6%). Общо в трите групи са съсредоточени 51% от безработните лица с право на обезщетение и 47,7% от всички безработни. Спадът в броя на лицата с ПОБ до 24 години е с 1 585 броя (25%).

През 2012 г. броят на лицата с обезщетения за безработица отново се покачва във всички възрастови групи. Регистрираните безработни с право на обезщетение до 24 годишна възраст са с

49% повече в сравнение с 2011 г. Отчетеното нарастване при другите възрастови групи е средно с 10 на сто спрямо предходната година. Най-малко е нарастването в броя на безработните с право на обезщетение във възрастовата група над 55 години (0,1 на сто).

От тези данни може да се обобщи, че затрудненията, които изпитва икономиката в този период, оказват сериозен натиск върху младите хора и възможностите за трудовата им реализация. Трудният преход от образование към работа, както и високите нива на неактивност и незаинтересованост сред напусналите по-рано училище или образователната система, се превръща в сериозен проблем не само за голяма част от младежите, техните семейства, но и за трудовия пазар и обществото като цяло. От друга страна множество млади хора попадат в сивия сектор на икономиката или епизодично работят „на светло“ с осигурително покритие. Те са склонни да приемат каквато и да е работа, включително почасова и временна, и се затрудняват с намирането на постоянно работно място.

Най-много регистрирани безработни лица с право на обезщетение през 2013 г. има във възрастовата група над 55 години. Те са 25 388, или 21,8%. Групата на младите безработни лица до 24-годишна възраст наброява 7 099, или 6,1%. През 2013 г. броят регистрирани безработни с право на обезщетение при лицата над 55 години се покачва с 1,8 на сто ръст спрямо 2012 г. и при безработните от 25 г. до 29 г. с 1,9 на сто ръст. Положителен е фактът, че в останалите възрастови групи се отчита намаление в броя на безработните с право на ПОБ в сравнение с 2012 г. През 2013 г. бяха въведени нови по-високи изисквания за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Това също се отрази в повишаване броя на безработните лица в предпензионна възраст. Данните за 2014 г. показват намаление на лицата с право на обезщетение за безработица, както при тези над 55 години, така и във възрастовата група до 24 г., но все пак групата на безработните над 55 г. остава най-многобройна.

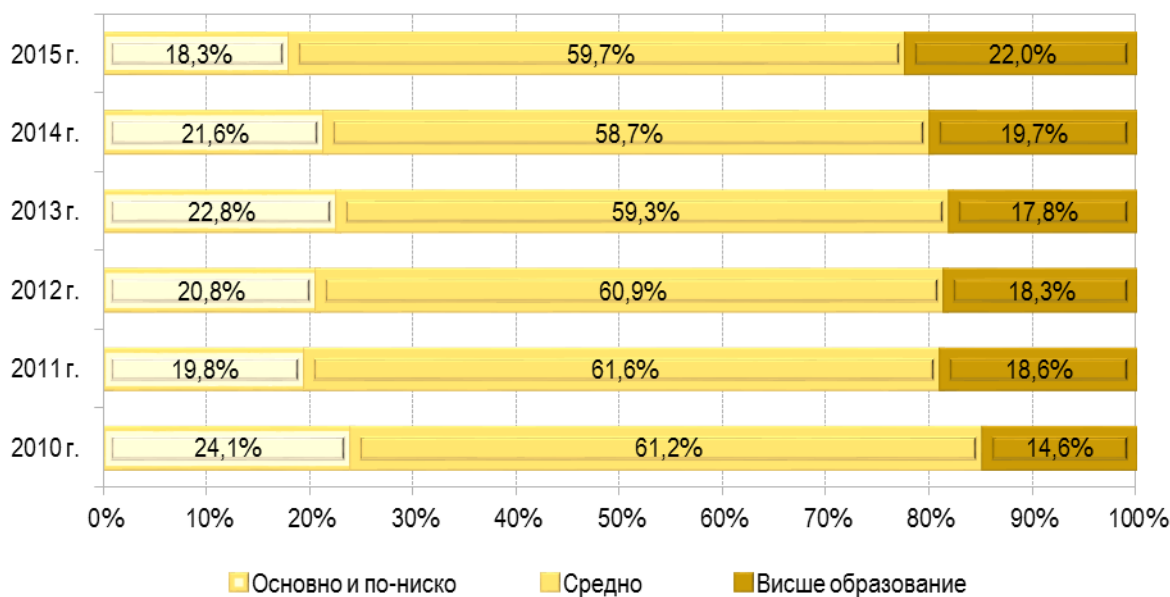
През 2015 г. се отчита намаление на средномесечния брой на безработните лица с право на ПОБ във всички възрастови групи в сравнение с 2014 г. Запазва се тенденцията най-много регистрирани безработни лица с право на обезщетение (20 592 бр. или 22,8%) да са в групата над 55 години, следвани от лицата във възрастовия интервал от 50 до 54 г. (12 732 бр. или 14,1%). Безработните лица до 29-годишна възраст са 12 437 бр. или 13,8% от общата съвкупност.

Вследствие на прилаганата активна политика спрямо младежите и реализацията на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г. за активизиране и интегриране на младежите на пазара на труда, през последните три години се наблюдава трайна тенденция на намаление на дела им в общия брой на безработните младежи с право на ПОБ, съответно 16,2% през 2013 г., 15,4% през 2014 г. и 13,8% през 2015 г. Във всички останали възрастови групи има запазване или минимално изменение в дяловете им спрямо предходната година.

5.3. Разпределение на безработните лица по степен на образование

Според официалната статистиката на Агенцията по заетостта, в образователната структура на регистрираните безработни доминират лицата с основно и по-ниско образование. Хората, които отпадат без да завършат училище са трудно пригодни за пазара на труда, с ниска квалификация и срещат сериозни затруднения в намиране на първото си работно място. При получаващите парични обезщетения за безработица тенденцията е различна, и най-многобройна е групата на лицата със средно образование, тъй като лицата с основно и по-ниско образование са най-често дълготрайно безработни и те спират да получават обезщетения след определен период.

Утвърденото като тенденция процентно съотношение между трите основни групи лица получаващи обезщетения за безработица, да е със сходни стойности, е нарушено през 2015 г. През целия анализиран период най-многобройна е групата на лицата със средно (общообразователно, специално и професионално) образование, като до 2014 г. е следвана от групата на лицата с основно и по-ниско образование, а от 2015 г. от групата на лицата с висше образование. С най-ниски стойности до 2014 г. е делът на лицата с висше образование, а от следващата година е делът на лицата с основно и по-ниско образование.



Фигура № 5 : Относителен дял на регистрираните безработни лица с право на обезщетение, разпределени по степен на образование за периода 2010 – 2015 г.

В началната година от анализирания период, поради продължаващото негативно отражение на кризата върху пазара на труда, работодателите освобождаваха квалифицирани кадри със средно специално, средно професионално и висше образование, като последните за първи път се обособиха като съществена група в структурата на безработните. През 2010 г. при лицата със средно образование с право на ПОБ се отчита ръст с 14,3%, но при безработните с висше образование увеличението спрямо 2009 г. е по-високо. Те нарастват със 17% (от 17 115 на 20 032 лица). Безработните с основно и по-ниско образование остават най-слабо засегнати. От 30 703 се увеличават на 33 025 души към края на 2010 г., което е със 7,6% повече.

И през 2011 г. дялът на получаващите ПОБ лица, които са с висше образование, се увеличава за сметка на тези с основно и по-ниско образование. Като абсолютни стойности безработните с висше образование запазват почти същия брой както през 2010 г. Намаление с 21,6% се отбелязва в броя на лицата със средно образование и с 36,2% на лицата с основно и по-ниско образование. От една страна може да се дължи на това, че безработицата в тези групи е намаляла. От друга страна, лицата с висше образование получават по-високи обезщетения за безработица и след отпадането на максималния дневен размер на обезщетението за безработица те престояват повече време като безработни, възползвайки се от генерираното си осигурително право.

В структурата на безработните лица с право на парично обезщетение според образователния ценз, през 2012 г. се отчита промяна в сравнение с 2011 г. Като абсолютни стойности безработните от всички степени на образование нарастват. Броят на лицата с основно и по-ниско образование, които са с най-висок коефициент на безработица през 2012 г., е с 16,6% по-висок в сравнение с 2011 г. С по-малък темп нараства броят на безработните със средно образование (9,3%) и на тези с висше образование (8,5%). От данните може да се изведе, че по-високата степен на образование осигурява по-големи възможности за трудова заетост. Лицата с основно образование изпитват по-сериозни затруднения да се реализират на пазара на труда в сравнение с тези с по-високо образование.

През 2013 г. дялът на безработните с основно и по-ниско образование нараства с 8,3% в сравнение с 2012 г. При безработните с висше и средно образование се отчита забавяне на тенденцията на покачване на броя им. Техният дял намалява, съответно с 3,7% и 3,6%. Това се дължи на забавяне темпото на негативните тенденции, породени от икономическата криза и включването на безработните лица в различни програми на осигурена заетост. Голяма част от хората обаче, включени в субсидирана заетост за период от 6 до 12 месеца обикновено се връщат

в съвкупността на безработните след приключване на програмите.

През 2014 г. отново се отчита намаление при броя на безработните с висше образование, но делът им нараства на 19,7% от всички регистрирани безработни лица с право на ПОБ. Увеличението спрямо предходната година е с 1,9%. Намаление на относителния дял се отчита при другите две групи, като лицата със средно образование са с 0,6%, а тези с основно образование с 1,2% по-малко спрямо предходната година.

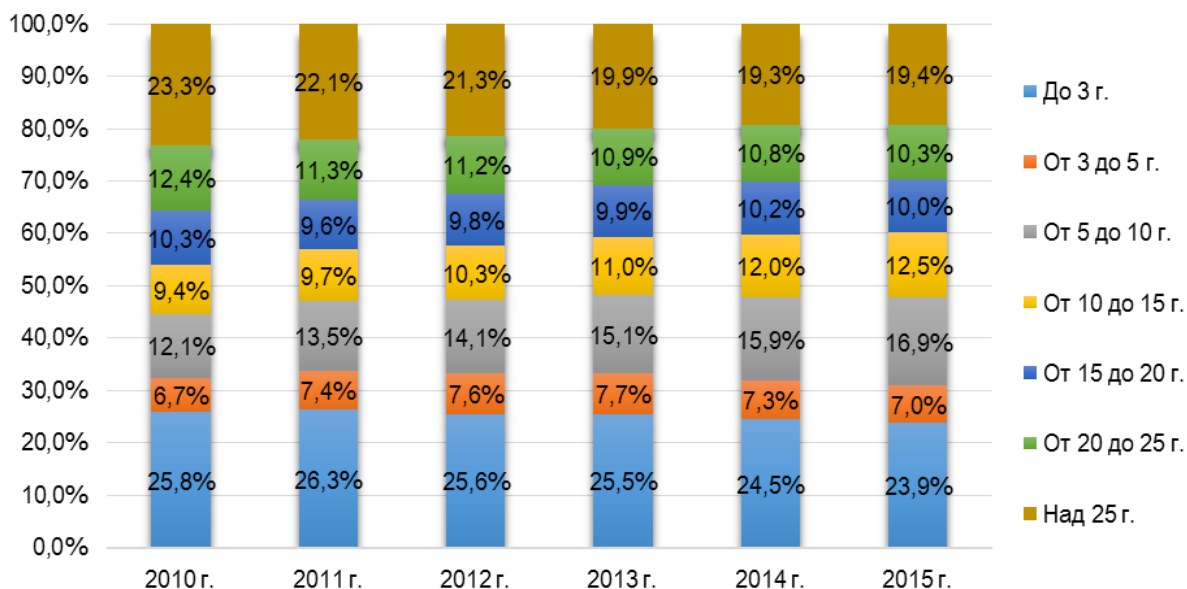
Безработните лица с право на парично обезщетение за безработица, разпределени според придобитата образователната степен, през 2015 г. намаляват и в трите основни групи. Най-многобройни (53 861 души) са безработните лица са със средно образование, като техният дял нараства с 1% спрямо 2014 г., и представляват 59,7% от всички получаващи обезщетение. Въпреки фактът, че по-високата степен на образование осигурява по-дори шансове за намиране на работа и намалява риска от безработица, следваща по големина е групата на висшистите с квалификационна степен доктор, магистър, бакалавър и специалист – общо 19 830 души или 22%, като делът им нараства с 2,3% спрямо 2014 г. С най-малък дял са лицата с основно и по-ниско образование - 18,3% (16 501 бр.), като делът им намалява с 3,3% спрямо 2014 г.

Относителният дял на безработните лица с право на обезщетение със средно, основно и по-ниско образование за периода 2010-2015 г. намалява за сметка на увеличение в дела на безработните с висше образование.

5.4. Разпределение на безработните лица по продължителност на осигурителния стаж

Паричните обезщетения за безработица, които се получават ежемесечно от безработните лица, се изплащат за определен период, между 4 и 12 месеца, в зависимост от продължителността на осигурителния стаж на лицето.

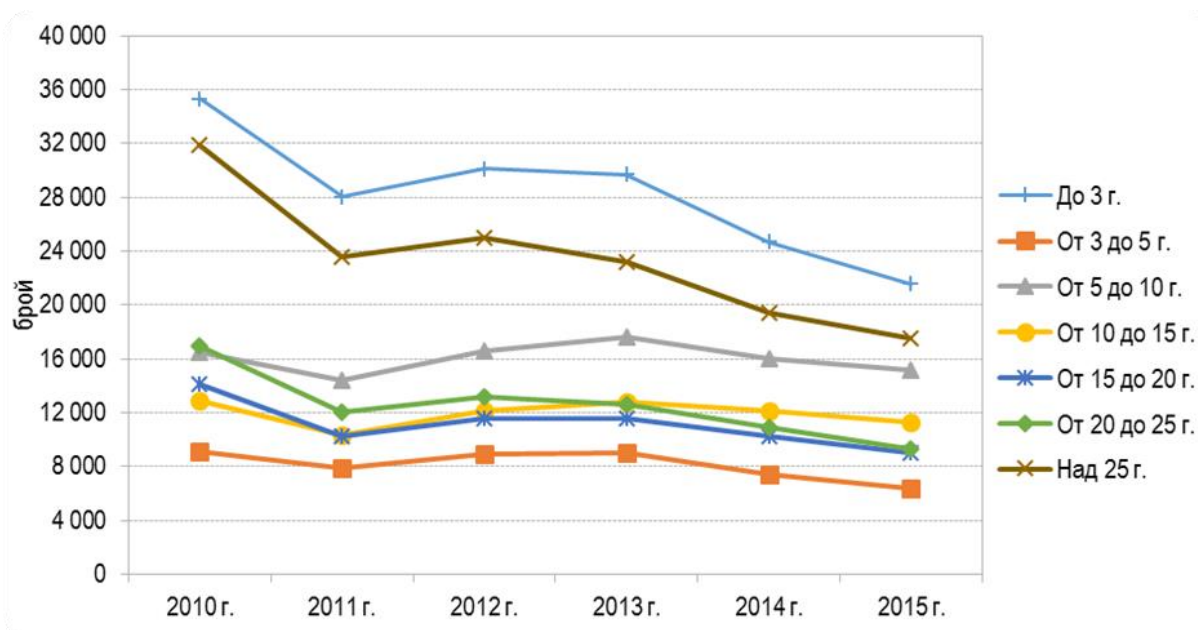
За осигурителен стаж при определяне периода за изплащане на обезщетение за безработица се зачита трудовият стаж до 1 януари 2002 г. по Кодекса на труда или по специални закони и времето след тази дата, през което лицата са осигурени за безработица.



Фигура № 6 : Относителен дял на регистрираните безработни лица с право на ПОБ, разпределени по продължителност на осигурителния им стаж за периода 2010 – 2015 г.

Липсата на достатъчен практически опит се оказва значителна пречка за намиране на работа. От регистрираните безработни с право на обезщетение за периода от 2010 до 2015 г. най-много са лицата с осигурителен стаж до 3 години. Тези лица имат право да получават обезщетение за безработица до 4 месеца, ако не започнат трудова дейност. Техният дял намалява с 1,9 п.п. - от

25,8% (35 313 души) от регистрираните безработни с право на обезщетение през 2010 г. до 23,9% (21 554 души) през 2015 г.



Фигура № 7 : Брой регистрирани безработни лица с право на ПОБ, разпределени по продължителност на осигурителния им стаж за периода 2010 – 2015 г.

За целия 6-годишен период се наблюдава намаление на броя и дела на лицата от следващата по големина група – безработните с осигурителен стаж над 25 години, които имат право най-дълго време (12 месеца) да получават обезщетение, ако не започнат работа. Това са безработните от най-рисковата група, тъй като останали веднъж без работа тези хора трудно успяват да започнат нова работа и по-често попадат в групата на продължително безработните. От 31 896 души (23,3%) през 2010 г. намаляват всяка следваща година и през 2015 г. са вече 17 503 души (19,4%), или отчетеното намаление на дела им е с 3,9 п.п.

За периода 2010-2015 г. се отчита намаление на броя и дела на безработните с продължителност на осигурителния стаж *от 15 до 20 г. и от 20 до 25 г.* Общият им брой от 31 017 лица през 2010 г. постепенно намалява на 18 287 лица през 2015 г. Техният дял се понижава с 2,4 п.п. - от 22,7% през 2010 г. до 20,3% през 2015 г.

За сметка на намаляващия дял на предходните групи се отчита увеличение на делът на безработните с продължителност на осигурителния стаж в групите: *от 3 до 5 г., от 5 до 10 г. и от 10 до 15 г.,* съответно с 0,3 п.п., 4,8 п.п. и 3,1 п.п. от 2010 г. до 2015 г. Намаление с 14,7% се отбелязва в общият брой на безработните от тези три групи, съответно от 38 529 лица през 2010 г. на 32 848 през 2015 г.

6. Резюме.

За периода от 2010 до 2015 г.:

- ✦ Започналото възстановяване на икономиката и отчетения растеж на заетостта през 2014 г. се запазват и през 2015 г., и след продължилата повече от 5 години глобална финансова и икономическа криза се отчита подобрене на пазара на труда. Средномесечното равнище на безработица за страната през 2015 г. е 10,1%, с 1,1 п.п. по-малко спрямо 2014 г.

- ✦ През 2014 г. се прекъсва тенденцията на нарастване на *средногодишния брой на регистрираните безработни* в бюрата по труда. Отчетеното намаление е обусловено от подобряването в края на периода на българската икономика, слабият икономически ръст и повишеното търсене на работна сила.

✦ През 2015 г. след отчетеният най-голям ръст на БВП за последните три години и при сравнително стабилизиране на пазара на труда е отчетен и *най-ниският брой* на регистрираните безработни лица и на *лицата с право на парично обезщетение за безработица*.

✦ Средномесечният брой на безработните, получаващи обезщетения намалява значително – с 10 614 лица (от 100 806 лица през 2014 г. на 90 192 лица през 2015 г.). Делът им от общия брой на регистрираните безработните лица намалява спрямо предходната година с 1,4 п.п. и е 27,3%.

✦ *Разходите* за обезщетения за безработица през анализирания период *нарастват* с 8,9 на сто. Те следват динамичните промени на пазара на труда. Нивото на разходите отразява измененията при броя на безработните лица с право на обезщетение, на средномесечните размери на изплащаните парични обезщетения и на законовите промени.

✦ *Средномесечният размер* на паричното обезщетение за безработица бележи *нарастване* над 1,6 пъти.

✦ Запазена е тенденцията в структурата на безработните, получаващи ПОБ, по признак пол да преобладават жените. Техният дял се увеличава от 52,3% през 2010 г. до 56,4% през 2015 г.

✦ Възрастовата структура на регистрираните в АЗ безработни лица, показва че хората над 50 години попадат в групите с най-висока численост. През анализирания период в структурата на *безработните лица с право на обезщетение* по възраст *най-многобройна* е групата на *лицата над 55 години*, следвани от възрастовата група от 50 до 54 години.

✦ Делът на безработните жени на възраст над 50 г. продължава да нараства, с 1,5 п.п. за последната година и достига 38,5% от безработните жени. Увеличаването на възрастта и изискуемия стаж за придобиване право на пенсия заедно със структурната безработица оказват съществено влияние върху трайно нарастващия дял на безработните лица над 50-годишна възраст.

✦ При безработните, с право на парично обезщетение за безработица, *най-многобройна е групата на лицата със средно* (общообразователно, специално и професионално) образование, като относителният им дял бележи леко намаление в края на периода.

✦ Относителният дял на безработните с *основно и по-ниско образование* намалява от 24,1% през 2010 г. на 18,3% през 2015 г., докато делът на безработните с *висше образование* се *увеличава* от 14,6% на 22,0% за този период.

✦ В разпределението на *лицата с обезщетение за безработица според продължителността на осигурителния стаж* се открояват две групи: *лицата с осигурителен стаж до 3 години* и *лицата с осигурителен стаж над 25 години*. За разглеждания период делът на тези две групи бележи леко намаление.

✦ Безработните, които са регистрирани в бюрата по труда, но нямат право на парични обезщетения, се увеличават. В същото време обаче се увеличава средният месечен размер на обезщетението за безработица, а също и броят на тези, които получават тавана на обезщетението или суми близки до него, тоест високоплатени работници/служители освободени от работа.



2016 г.